11 Tdo 679/2024-351

USNESENÍ

Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání konaném dne 18. 12. 2024 o dovolání obviněného Libora V., narozeného xxx v xxx, trvale bytem xxx, proti usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 12. 3. 2024, č. j. 55 To 254/2023-296, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Olomouci pod sp. zn. 6 T 158/2022, takto:

Podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. řádu se dovolání obviněného Libora V. odmítá.

Odůvodnění:

I.
Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Olomouci (dále jen „soud prvního stupně“) ze dne 31. 7. 2023, č. j. 6 T 158/2022-252, byl obviněný Libor V. (dále také jen „obviněný“) uznán vinným ze spáchání přečinu ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku. Uvedeného přečinu se podle závěrů soudu prvního stupně dopustil (stručně řečeno) tím, že:

dne 8. 10. 2021 okolo 8:00 hod.v Olomouci, na parkovišti u domu č. xxx na ul. xxx, po předchozím vzájemném slovním konfliktu stran parkování osobního motorového vozidla poškozeného Miroslava M., narozeného xxx, poté, co jej poškozený slovně vyzval ve smyslu, aby vylezl z vozidla, že si to vyřeší hned, obviněný vystoupil ze svého vozidla, stoupl si do bojového postoje, stejně jako jeho vyzyvatel poškozený Miroslav M., kdy následně obviněný nejméně jednou udeřil pěstí poškozeného do obličeje, přičemž poškozený v důsledku úderu upadl na zem, kde se udeřil do týlní části hlavy s následným výpadkem vědomí po dobu cca 2 až 3 minut, a tímto svým jednáním poškozenému způsobil zranění spočívající v lehkém otřesu mozku s poruchou vědomí, pohmoždění hlavy na temeni vlevo, pohmoždění pravé tváře s podkožním krevním výronem pod okem, pohmoždění s krevním výronem horního rtu s drobnou tržnou rankou na jeho sliznici a podvrtnutí krční páteře, když tato zranění si vyžádala odborné lékařské ošetření na oddělení urgentního příjmu ve Fakultní nemocnici Olomouc a projevovala se otokem a bolestivostí rtu se ztíženým příjmem potravy, bolestí hlavy s narušením soustředění a spánku, fixací krku měkým límcem s bolestivostí krční páteře a omezením pohybů, především rotací, což poškozeného významně omezovalo v obvyklém způsobu života po dobu 1-2 týdnů, kdy měl ztíženou péči o sebe, o domácnost a především nemohl vykonávat svoje zaměstnání, kdy související dočasná pracovní neschopnost trvala po dobu 3 týdnů od 8. 10. 2021 do 31. 10. 2021.

2. Za uvedený přečin soud prvního stupně obviněnému uložil podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 67 odst. 2 písm. b), § 68 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku peněžitý trest ve výměře 90 denních sazeb ve výši jedné denní sazby 300 Kč, tedy v celkové výměře

27 000 Kč. Podle § 228 odst. 1 tr. řádu obviněnému též uložil povinnost zaplatit poškozené Vojenské zdravotní pojišťovně České republiky (dále jen „poškozená“) náhradu škody ve výši 6 265,50 Kč. Podle § 229 odst. 2 tr. řádu odkázal poškozenou se zbytkem nároku na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Soud prvního stupně dále podle § 229 odst. 1 tr. řádu poškozeného Mgr. Miroslava M. (dále jen „poškozený“) odkázal s jeho nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

3. Proti rozsudku soudu prvního stupně podal obviněný odvolání, které v záhlaví označeným usnesením Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci (dále jen „odvolací soud“) podle § 256 tr. řádu zamítl jako nedůvodné.

II.
Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti usnesení odvolacího soudu podává nyní obviněný prostřednictvím svého obhájce Mgr. Jana Vrbenského, advokáta, dovolání, a to s odkazem na dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a písm. h) tr. řádu.

5. Obviněný dovozuje naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu v jeho první variantě. Vytýká odvolacímu soudu, že v napadeném usnesení souhlasil s tím, že soud prvního stupně pominul dokazováním zjištěné skutečnosti o důvodech, počátku a průběhu konfliktu do okamžiku, kdy začíná popis skutku ve skutkové větě rozsudku soudu prvního stupně. Ohledně těchto skutečností, které jsou rozhodující pro právní posouzení jednání obviněného, se ve svém rozsudku soud prvního stupně omezil na konstatování, že k jednání obviněného došlo *„…po předchozím vzájemném slovním konfliktu stran parkování osobního motorového vozidla poškozeného Miroslava M.“*. Odvolací soud se ztotožnil s tím, že soud prvního stupně pominul dokazováním zjištěné skutečnosti, které vypověděl obviněný, že jeho finální a uspávací úder byl jen reakcí na náznak útoku v podobě výpadů a úderů, které vůči němu použil poškozený jako první.

6. K tomu obviněný dále uvádí, že fáze skutku od návratu obviněného z městské policie do okamžiku, který svědkyně Hana H. (dále jen „svědkyně“) ve své výpovědi popisuje, je odlišně vykreslována obviněným a poškozeným a neexistuje žádný důkaz o tom, která verze je pravdivá. Za takové situace je podle mínění obviněného zcela namístě použít zásadu *in dubio pro reo* a vycházet ze skutkové verze pro něj příznivější, k čemuž cituje usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2021, sp. zn. 3 Tdo 696/2021, a usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 4. 1990, sp. zn. 11 To 27/90, uveřejněné pod č. 36/1991 Sb. rozh. tr.

7. Svědci podle obviněného vyvrátili popis skutku prezentovaný poškozeným, který při hlavním líčení lhal, ale hodnocení jeho věrohodnosti se soudy obou stupňů vyhnuly, což obviněného poškodilo. Dále připomíná svou výpověď z hlavního líčení v níž uvedl, že ze strany poškozeného se jednalo o setrvalý stupňující se útok skládající se ze slovních útoků, blokování a mlácení do kapoty vozidla obviněného, ležení na kapotě, kdy mu tímto jednáním bránil místo konfliktu a celou situaci opustit odjezdem vozidla. Poškozený také první zaujal bojový postoj a naznačil útok. Byl to právě on, kdo celou dobu volil prostředky útoku, které jsou trestněprávně relevantní. To je podle mínění obviněného zcela klíčová skutečnost, která tento případ odlišuje od případů uvedených v judikatuře, na které se odvolávají rozhodnutí

obou soudů. Zcela klíčovým shledává obviněný to, že poškozený setrvával ve svém útoku, stupňoval jej, opakovaně se přibližoval k obviněnému, přestože tento byl na cestě do svého vozidla, aby odjel a konflikt opustil, poškozený mu bránil v odjezdu – jinými slovy obviněný se dostal do situace, kterou musel řešit konfrontací s poškozeným. Nemohl místo konfliktu opustit a podobné úvahy o vyhnutí se konfliktu útěkem jsou v rozporu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu týkající se nutné obrany, což doplňuje odkazy na závěry usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 4. 2016, sp. zn. 4 Tdo 443/2016, a ze dne 30. 9. 2015, sp. zn. 3 Tdo 1048/2015.

8. Skutková situace je podle obviněného zcela odlišná zejména od odvolacím soudem citovaného usnesení Nejvyšší soudu ze dne 18. 1. 2006, sp. zn. 11 Tdo 1376/2005, v němž jde o situaci, kdy se pachatel po dohodě s poškozeným z místa původního konfliktu dobrovolně přesunul na kolbiště, kdy jej poškozený vyzval na fyzickou konfrontaci, nebo se na ní oba dohodli. V projednávané věci je však situace zcela jiná, neboť obviněný místo konfliktu nemohl opustit, poškozený mu v tom bránil a pokračoval v útoku. Obviněný předem odmítá nesprávné spekulace soudu prvního stupně o tom, že mohl zůstat sedět v automobilu apod. Ustálená judikatura Nejvyššího soudu, na kterou obviněný odkazoval především ve svém odvolání, nepovažuje útěk nebo pasivní trpění útoku v obranné pozici za předpoklad posouzení jednání za jednání v nutné obraně. Stejně tak odmítá argumentaci odvolacího soudu o tom, že měl vyčkat příjezdu městské policie. Obviněný upozornil městkou policii na dopravní přestupek v podobě parkování vozidla poškozeného a jeho přítomnost při šetření na místě městkou policií nebyla vůbec potřeba, což obviněný tušil a chtěl z místa konfliktu odjet, aniž by na příjezd policie musel čekat. Není ani relevantní připomínka, že z výslechu obviněného vyplývá, že poškozený jej vyzýval k vystoupení z vozidla s poukazem na to, že si to vyřídí jednou ranou.

9. V prvé řadě nelze činit obviněného odpovědným za to, jak svoje úmysly komentuje poškozený v průběhu svého jednání, za další pak z výslechu obviněného zcela jasně vyplývá, že nevystoupil z vozidla, aby se popral. Čekal co se bude dít, ale když poškozený zaujal boxerský postoj, učinil v obraně totéž. Odtud to napodruhé viděla svědkyně. Přechod od postoje z očí do očí a slovních útoků k fyzickému násilí byl iniciován také poškozeným, který začal naznačovat výpady tělem proti obviněnému. Přinejmenším z provedeného dokazování nelze spolehlivě určit, kdo se první postavil do bojového postoje, který může svědčit o bezprostřední hrozbě fyzického útoku. Z logiky věci vyplývá, že poškozený, který se choval jako vyzyvatel fyzického střetu, se do bojové pozice postavil jako první a logická reakce obviněného byla zaujmout postavení stejné, aby mohl očekávaný útok účinně odrazit, o čemž svědčí i výpověď svědkyně, která popsala poškozeného jako agresora.

10. Obviněný dále cituje usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2019, sp. zn. 6 Tdo 1286/2019, a dodává, že v situaci, kdy proti sobě navzájem útočí dvě osoby, je rozhodující počáteční iniciativa, tedy kdo začal (případně také pohnutka či motiv jednání každé ze stran, čí jednání směřovalo ke stupňování konfliktu, atp.). Touto iniciativou je právě určováno, kdo je útočníkem a kdo obráncem (srov. ŠÁMAL P. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139*. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 399 až 404). Navíc byl obviněný donucen řešit situaci, aby mohl z místa konfliktu odjet. Zda to ze zpětného pohledu je možné považovat za chytré či nikoliv, je irelevantní. Rozhodující je, jak se situace obviněnému jevila v daném okamžiku (k čemuž obviněný odkazuje mj. na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2015, sp. zn. 8 Tdo 1337/2015, nebo ze dne 23. 12. 2016, sp. zn. 4 Tdo 1587/2016, dále i rozhodnutí Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky ze dne 12. 2. 1980, sp. zn. 5 Tz 143/79, uveřejněné pod č. 41/1980 Sb. rozh. tr.

a stanovisko Nejvyššího soudu Československé socialistické republiky ze dne 16. 2. 1982, sp. zn. Tpjf 110/81, uveřejněné pod č. R 18/1982 Sb. rozh. tr.).

11. Následně obviněný připomíná, že byl zavřený v automobilu a mohl si klidně myslet, že znovu půjde o řešení slovní, byť v postoji z očí do očí. O tom, že by opustil automobil za účelem fyzického střetu, nejsou důkazy a jde pouze o smyšlenku soudů obou stupňů, která má usnadnit použití nesprávného právního hodnocení věci. Na tom nemůže nic změnit ani výpověď svědkyně, která oba viděla až v momentu úderu obviněného. Svědci M. a D. (strážníci městské policie) i svědkyně navíc ve svých výpovědních při hlavním líčení za agresora označili poškozeného. Nelze přehlédnout, že výpověď poškozeného je v přímém rozporu s výpověďmi těchto svědků a obviněného, což podporuje domněnku, že skutková verze poškozeného není pravdivá na rozdíl od výpovědi obviněného.

12. Obviněný též poukazuje na pasáž na s. 8 rozsudku soudu prvního stupně v němž tento soud označuje výpověď svědkyně za věrohodnou a porovnává ji s dalšími výpověďmi. V této souvislosti obviněný vznáší otázku, proč skutková věta rozsudku citovaného soudu neobsahuje skutečnosti, které vypověděl, že jeho finální a uspávací úder byl jen reakcí na náznak výpadů a úderů, které vůči němu použil poškozený jako první. Je přesvědčen, že tento soud si výsledky dokazování upravil tak, aby to vypadalo, že obviněný z auta vstoupil proto, aby dal poškozenému rovnou ránu. Odvolací soud se pak s takový postupem ztotožnil.

13. Obviněný má též za to, že oba soudy nižších stupňů se v žádném případě nevypořádaly s obhajobou, že jeho úder byl až reakcí na bezprostřední útok poškozeného, který navíc před tím útok naznačoval nedokončenými výpady končetin vůči němu. Ustálená judikatura Nejvyššího soudu týkající se nutné obrany došla k závěru, že nemusí být rozhodující, kdo udeřil první, pokud byl úder bezprostřední obrannou reakcí i na naznačený útok protivníka. Pokud se soudy obou stupňů dovolávají usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2002, sp. zn. 6 Tdo 851/2002, pak nelze přehlédnout, že toto usnesení bylo modifikováno usnesením Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2020, sp. zn. 3 Tdo 831/2020, které kopíruje právní větu z judikátu použitého soudy nižších stupňů, ale ještě dodává: *„Jak uvedeno výše, na skutek je třeba nahlížet v jeho celistvosti. Nelze tedy z kontextu skutku vytrhnout jen některé části, ale je nutné zkoumat motivaci a jednání jednotlivých osob ve vzájemných souvislostech“*.

14. Obviněný následně poukazuje na závěry usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 1. 2017, sp. zn. 3 Tdo 1566/2016 a doplňuje, že pokud odvolací soud souhlasil s tím, aby byla předcházející a v řízení prokázaná část děje ve skutkové větě výroku rozsudku soudu prvního stupně shrnuta jen do termínu „slovní konflikt“, jedná se nejen o zásadní nepravdu, ale zcela se tím mění podoba celého skutku v neprospěch obviněného, kdy to vypadá, že trestněprávně relevantní jednání obviněného začalo až jeho vystoupením z automobilu a jeho cílem bylo bez vyprovokování fyzicky zaútočit na poškozeného. Pokud by se soudy obou stupňů zabývaly skutečnostmi, které vyplynuly z dokazování, nikdy by nemohly hovořit o oplácení útoku obviněným. Takové hodnocení jednání obviněného je v hrubém rozporu s výsledky provedeného dokazování. V průběhu celého trestního řízení jsou orgány činné v trestním řízení povinny zjišťovat skutečnosti i ve prospěch obviněného, za této situace je porušením práva obviněného na spravedlivý proces, pokud orgány činné v trestním řízení takové v řízení provedené důkazy pominuly a díky nesprávnému posouzení výsledků dokazování dospěly k nesprávným skutkovým závěrům. Pokud se v řízení stane, že ačkoliv z dokazování vyplývají skutečnosti zásadní pro rozhodnutí, soudy je pominou a tím zkreslí i popis skutku

v tzv. skutkové větě výroku rozsudku, je takové skutkové zjištění v rozporu s obsahem provedených důkazů.

15. Pokud jde o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. řádu, pak obviněný jeho naplnění shledává v tom, že v dané trestní věci byly splněny podmínky pro posouzení jednání obviněného jako jednání v nutné obraně. V tomto směru jde o nesprávné hmotněprávní posouzení ze strany soudu prvního stupně, k čemuž plně odkazuje na odůvodnění naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, neboť tato argumentace zcela dopadá i na uvedený dovolací důvod.

16. V řízení bylo prokázáno, že šlo o jeden stupňující se útok poškozeného, který započal slovní potyčkou na parkovišti, pokračoval přes přistoupení poškozeného k vozidlu obviněného, který chtěl odjet. Následné útoky pěstí do kapoty vozidla a ležení na kapotě ze strany poškozeného však obviněnému neumožnilo odjet. Po vystoupení obviněného z vozidla přešel poškozený od výhružného postoje do útoku, který obviněný odvrátil zcela dovoleným způsobem, byť je to právě poškozený, kdo nakonec utržil relevantní následek. Obrana obviněného byla v tomto případě dovoleně preventivní, neboť reagovala na náznaky útoku poškozeného, byla i přiměřené intenzity a za použití přiměřených prostředků, které ostatně volil a používal i poškozený. Nelze přehlédnout, že obrana musela být natolik adekvátní, aby naznačený útok odvrátila. Oba soudy nižších stupňů nesprávně zúžily popis skutku jen na ty skutečnosti, které vyhovují dané skutkové podstatě a zcela pominuly ucelenost jednání poškozeného, který svoji agresi nepřerušil, stupňoval ji, volil čím dál tím razantnější prostředky a bránil obviněnému v tom, aby se vzdálil. Obviněný má tudíž za to, že jednal v nutné obraně.

17. S ohledem na shora uvedenou argumentaci obviněný považuje napadené usnesení za nesprávné, protože vychází a aprobuje skutkové závěry, které jsou v hrubém rozporu s provedeným dokazováním a nesprávně hodnotí naplnění podmínek nutné obrany ze strany obviněného. Proto navrhuje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a vrátil věc tomuto soudu k dalšímu řízení.

18. K dovolání obviněného se vyjádřil státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství JUDr. Pavel Kučera, Ph.D., LL.M. (dále jen „státní zástupce“). Po shrnutí dosavadního průběhu řízení a dovolací argumentace obviněného nejprve tomuto přitakává, že podmínkou jednání v nutné obraně není subsidiarita. Ustálená judikatura s touto podmínkou skutečně nepracuje, a dokonce ji výslovně odmítá. Pokud tedy soud prvního stupně vyloučil nutnou obranu u obviněného mj. s tím, že pokud by nereagoval na počínání poškozeného a „zůstal sedět ve svém vozidle, poškozený by jej nijak fyzicky napadnout nemohl“, tak jde o argumentaci neodpovídající zákonné úpravě i judikatuře.

19. Státní zástupce souhlasí s obviněným i v tom, že čelil útoku ze strany poškozeného. Soudy podle něj pochybily v důsledku nesprávné aplikace judikatury Nejvyššího soudu, podle které nepřichází nutná obrana v úvahu v případech vzájemného napadání tam, kde nelze identifikovat na straně jedné obránce, na straně druhé útočníka; tedy zejména kdy jsou obě osoby připraveny vzájemně na sebe útočit či když dojde k akceptování výzvy k potyčce (k čemuž odkazuje na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2002, sp. zn. 6 Tdo 851/2002). Nicméně ve věci činnými soudy zmíněná pravidla vyplývající z judikatury se v posuzované kauze vůbec nemohou uplatnit, protože v této trestní věci je řešena odlišná situace. Jde totiž o to, že obviněný v řešeném případě neakceptoval výzvu k potyčce, a tedy se nepodílel o své vlastní vůli na zahájení či vzniku potyčky, nýbrž ze svého vozidla vystoupil

v situaci, kdy trval útok ze strany poškozeného. Čelil tedy trvajícímu útoku, jak správně, byť poněkud složitěji, zdůrazňuje obviněný ve svém dovolání; o vzájemné napadání se tedy nejednalo.

20. Fakt, že obviněný po právní stránce čelil trvajícímu útoku ve smyslu § 29 odst. 1 tr. zákoníku, podle státního zástupce bezpečně vyplývá z provedených důkazů, což dokonce explicitně konstatuje i sám soud prvního stupně, aniž by to však zohlednil v právní kvalifikaci. K tomu státní zástupce odkazuje zejména na bod 12. rozsudku soudu prvního stupně, kde tento soud s odkazem na výpověď svědkyně dovozuje, že *„Poškozený bouchal do vozidla obžalovaného (...) s tím, aby obžalovaný vystoupil, že si to spolu fyzicky vyřídí“* a na bod 6. tamtéž, kde soud prvního stupně uvádí, že poškozený před vozidlem, ve kterém seděl obviněný, *„křičel, bouchal pánovi do kapoty, kopal mu do auta… načež pán vystoupil z auta“* a oba aktéři potyčky se *„proti sobě postavili hned do bojového postavení“* a přišla rána pěstí, kterou obviněný srazil poškozeného k zemi. V tomtéž bodě je navíc uvedeno, že obviněný chtěl vozem odjet z místa, avšak poškozený mu v tom bránil.

21. Existence trvajícího útoku je podle státního zástupce evidentní – poškozený tloukl do vozidla obviněného a bránil mu v odjezdu z místa. Opuštění vozidla a udeření poškozeného není v těchto souvislostech akceptací výzvy k potyčce, nýbrž se očividně jedná o odvrácení útoku, jež mířil na majetek a svobodu pohybu obviněného. Navíc projevy poškozeného byly takové povahy, že obviněný mohl subjektivně útok vnímat tak, že ohrožuje i jeho zdraví; současně obviněný nemohl vnímat nic, co by nasvědčovalo, že útok byl ukončen. Subjektivní vnímání je přitom v rámci posuzování podmínek nutné obrany rozhodující.

22. Judikatura zmíněná soudy týkající se vzájemného napadání či akceptování výzvy k potyčce se neuplatní nejen s ohledem na existenci trvajícího útoku, ale též proto, že v řešeném případě lze velice dobře identifikovat osobu útočníka – z výpovědi svědkyně, z níž soud prvního stupně výslovně čerpá, je totiž evidentní, že iniciativa vedoucí k fyzické potyčce vzešla od poškozeného, který mlátil do vozidla obviněného a bránil mu v opuštění místa konfliktu. Taková iniciativa je přitom podle ustálené judikatury podstatná z hlediska posouzení, kdo byl v roli obránce, a kdo byl naopak útočníkem. Současně je evidentní, že výzva k potyčce není sama o sobě faktem, který by mohl vyloučit nutnou obranu. Takto nelze judikaturu Nejvyššího soudu interpretovat. To by vedlo v praxi k absurdním závěrům, kdy by mohl útočník snadno vyloučit nutnou obranu jakoukoliv, třeba účelovou výzvou směřovanou k obránci.

23. Státní zástupce též shledává argument soudů vylučující nutnou obranu s tím, že obviněný zaujal po vystoupení z vozidla „bojové postavení“ hrubě nepřiléhavým a krajně nesprávným. Obviněný vystoupil z automobilu v době trvajícího útoku a dochází-li k fyzickému střetu, je naprosto přirozené, že osoba střetu se účastnící tomu přizpůsobí i pozici těla, ať již se brání nebo útočí. Vylučovat s tímto argumentem nutnou obranu je podle něj zarážející, až absurdní – „bojové postavení“ naprosto očividně nemůže nijak přispět k identifikaci obránce ani útočníka, protože takové postavení mohou zaujmout oba.

24. Argumenty soudů, jež vylučují nutnou obranu, tedy podle názoru státního zástupce neobstojí – subsidiarita není podmínkou nutné obrany; současně se nejedná o případ vzájemného napadání, protože obviněný reagoval na probíhající útok ze strany poškozeného, který byl iniciátorem potyčky. Zároveň nelze označit obranu za zcela zjevně nepřiměřenou způsobu útoku, což ostatně ani ve věci činné soudy netvrdí. Závěrem tak státní zástupce

shrnuje, že se ztotožňuje s podaným odvoláním potud, pokud obviněný namítá, že jednal v nutné obraně – její podmínky ve smyslu § 29 tr. zákoníku byly podle jeho názoru splněny.

25. Z těchto důvodů státní zástupce navrhuje, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. řádu napadené usnesení odvolacího soudu zrušil, a zrušil i další rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 256l tr. řádu věc uvedenému soudu přikázal k novému projednání a rozhodnutí.

26. Vyjádření státního zástupce Nejvyšší soud zaslal obhájci obviněného k případné replice. Tu však do dne vydání tohoto usnesení neobdržel.

III.
Přípustnost dovolání

27. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. řádu) nejprve zjišťoval, zda je dovolání obviněného přípustné a zda vyhovuje všem relevantním ustanovením trestního řádu, tedy zda bylo podáno v souladu s § 265a odst. 1, 2 tr. řádu, v zákonné dvouměsíční lhůtě a na příslušném místě v souladu s § 265e odst. 1, 3 tr. řádu, jakož i oprávněnou osobou ve smyslu § 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. řádu. Dále Nejvyšší soud zkoumal, zda dovolání splňuje obligatorní obsahové náležitosti tohoto mimořádného opravného prostředku upravené v § 265f tr. řádu. Nejvyšší soud konstatuje, že dovolání obviněného splňuje shora uvedené zákonné náležitosti.

28. Protože dovolání lze podat jen z některého z důvodů taxativně vymezených v § 265b tr. řádu, musel Nejvyšší soud posoudit, zda obviněným uplatněnou argumentaci lze podřadit pod některý ze zákonných dovolacích důvodů, jejichž existence je – mimo jiné – podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí v dovolacím řízení (§ 265i odst. 3 tr. řádu).

29. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, je naplněn tehdy, jestliže rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů (*první varianta*) nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech (*druhá varianta*) nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy (*třetí varianta*).

30. V této souvislosti je vhodné připomenout, že dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu umožňuje nápravu v případech, kdy došlo k zásadním (extrémním) vadám ve skutkových zjištěních, přičemž věcně upravuje tři okruhy nejzásadnějších vad v rozhodných skutkových zjištěních, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, a to případy tzv. zjevného rozporu mezi obsahem provedených důkazů a skutkovými zjištěními, která jsou na jejich základě učiněna (zejména případy deformace důkazů, kdy skutkové zjištění je opakem skutečného obsahu daného důkazu), případy použití procesně nepoužitelných důkazů (typicky důkaz, který byl pořízen v rozporu se zákonem, např. věcný důkaz zajištěný při domovní prohlídce učiněné bez příkazu soudu, důkaz nezákonným odposlechem apod.), a konečně vadu spočívající v tzv. důkazu opomenutém, tj. důkazu, který byl sice některou ze stran navržen, avšak soudem nebyl proveden a jeho neprovedení nebylo věcně adekvátně odůvodněno.

31. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. řádu, je naplněn tehdy, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. V rámci takto vymezeného dovolacího důvodu je možné namítat buď nesprávnost právního posouzení skutku, tj. mylnou právní kvalifikaci skutku, jak byl v původním řízení zjištěn, v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva, anebo vadnost jiného hmotněprávního posouzení. Z toho vyplývá, že důvodem dovolání ve smyslu tohoto ustanovení nemůže být samotné nesprávné skutkové zjištění, a to přesto, že právní posouzení (kvalifikace) skutku i jiné hmotněprávní posouzení vždy navazují na skutková zjištění vyjádřená především ve skutkové větě výroku o vině napadeného rozsudku a blíže rozvedená v jeho odůvodnění. Je třeba zdůraznit, že pro naplnění uvedeného dovolacího důvodu nepostačuje pouhý formální poukaz na příslušné ustanovení obsahující některý z dovolacích důvodů, aniž by byly řádně vymezeny hmotněprávní vady v napadených rozhodnutích spatřované, což znamená, že dovolací důvod musí být v dovolání skutečně obsahově tvrzen a odůvodněn konkrétními vadami, které jsou obviněným spatřovány v právním posouzení skutku, jenž je vymezen v napadeném rozhodnutí.

32. I při respektování shora uvedeného pak Nejvyšší soud interpretuje a aplikuje podmínky připuštění dovolání tak, aby dodržel maximy *práva na spravedlivý proces* vymezené Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod a Listinou základních práv a svobod. Je proto povinen v rámci dovolání posoudit, zda nebyla v předchozích fázích řízení porušena základní práva dovolatele (obviněného), včetně jeho práva na spravedlivý proces (k tomu srov. stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14).

IV.
Důvodnost dovolání

33. Nejvyšší soud se seznámil s obsahem napadených rozhodnutí, jakož i s řízením, které předcházelo jejich vydání a dospěl k závěru, že dovolací námitky obviněného sice částečně odpovídají uplatněným dovolacím důvodům, a to pokud jde o jeho argumentaci ohledně nesprávného hmotněprávního posouzení, avšak v této části jsou zjevně neopodstatněné. Zbylá dovolací argumentace obviněným uplatněným dovolacím důvodům neodpovídá. K samotnému dovolání pak – v souladu s dikcí § 265i odst. 2 tr. řádu – uvádí Nejvyšší soud stručně následující.

34. Pokud jde o námitky, jež obviněný podřadil pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, pak tyto citovanému dovolacímu důvodu neodpovídají. Obviněný svou argumentací především brojí proti znění tzv. skutkové věty, v níž podle jeho názoru nejsou obsaženy všechny okolnosti podstatné pro správné právní posouzení skutku. Nesouhlasí ani se závěry soudů nižších stupňů, že by své vozidlo opustil pro faktickou akceptaci výzvy poškozeného k fyzické konfrontaci.

35. Takové dovolací námitky nemohou obstát, neboť obviněný jejich prostřednictvím vyjadřuje pouhou nespokojenost s vyhodnocením provedených důkazů – výpovědí svědků M., D. a H. Konkrétně s tím, že soudy dovodily, že obviněný opustil své vozidlo v souvislosti s výzvou poškozeného k fyzické potyčce a domáhá se tak změny skutkových zjištění. Na tomto základě považuje obviněný skutkový stav, podle něhož vystoupil ze svého vozidla v úmyslu se s poškozeným utkat, za nesprávný, neboť tímto pouze reagoval na poškozeného, který mu bránil v odjezdu. Obviněný tak svou argumentací

primárně prosazuje vlastní skutkové závěry odlišné od těch, k nimž na základě provedeného dokazování dospěl soud prvního stupně.

36. Nad rámec shora uvedeného konstatování o irelevantnosti předmětných námitek z hlediska dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu v jeho první variantě Nejvyšší soud uvádí, že v dané věci neshledává žádné vady, jež by založily existenci zjevného rozporu mezi skutkovými zjištěními soudů a obsahem provedených důkazů. Z odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně totiž vyplývá zjevná logická návaznost mezi provedenými důkazy a jejich hodnocením (jednotlivě i ve vzájemné souvislosti) na straně jedné a učiněnými skutkovými zjištěními na straně druhé. Tento soud věnoval náležitou pozornost hodnocení provedených důkazů a řádně vyložil, jaké skutkové závěry z jednotlivých důkazů učinil. Současně dostatečně vyložil, z jakých důvodů neuvěřil obhajobě obviněného, pokud své vystoupení z vozidla odůvodnil jako pouhou reakci na jednání poškozeného bez ohledu na vznesenou výzvu k fyzické potyčce, když tuto považoval za vyvrácenou provedenými důkazy (výpověďmi výše uvedených svědků) [srov. bod 11. odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně]. S hodnotícími úvahami a skutkovými závěry soudu prvního stupně se plně ztotožnil i soud odvolací, jenž se v odůvodnění svého usnesení zabýval námitkami obviněného a uvedl, proč těmto nepřisvědčil (body 8. až 10. jeho usnesení).

37. Nejvyšší soud tedy shledal, že soudy obou stupňů zjistily skutkový stav věci zcela v souladu s pravidly upravujícími dokazování v trestním řízení (zejména srov. § 2 odst. 5, 6 tr. řádu a § 89 tr. řádu) a své hodnotící úvahy a závěry zcela logicky a přesvědčivě odůvodnily v souladu s požadavky plynoucími z § 125 odst. 1 tr. řádu.

38. Další část námitek obviněného, které uplatnil s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. řádu, směřuje na nesprávné hmotněprávní posouzení jeho jednání. Má za to, že v projednávané věci byly naplněny podmínky nutné obrany ve smyslu § 29 tr. zákoníku a závěry obou soudy nižších stupňů tak neobstojí. Jak Nejvyšší soud uvedl výše, tato část argumentace obviněného odpovídá uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. řádu, neboť jejím prostřednictvím brojí proti nesprávnému hmotněprávnímu posouzení skutku, nicméně je zjevně neopodstatněná.

39. Předně je třeba uvést, že obviněný touto argumentací navazuje na uvedené námitky ohledně zjevného rozporu mezi skutkovými závěry a provedenými důkazy. Je třeba připomenout výše uvedené závěry ohledně správnosti skutkových závěrů, jež učinil soud prvního stupně, a které aproboval odvolací soud. Z nich se podává, že obviněný vystoupil z vozidla v reakci na výzvu poškozeného k fyzické konfrontaci, kterou akceptoval, což vyplývá z jejich bojového postavení. Obviněný následně poškozeného udeřil pěstí do obličeje. V tomto směru navíc již žádný útok ze strany poškozeného nehrozil, ani netrval. Obviněný tedy podle závěrů soudů nižších stupňů nemohl jednat v nutné obraně ve smyslu § 29 odst. 1 tr. zákoníku (srov. bod 12. rozsudku soudu prvního stupně a bod 14. usnesení odvolacího soudu).

40. S tímto závěrem se Nejvyšší soud ztotožňuje. Ze skutkového stavu, který správně zjistily soudy nižších stupňů se podává, že obviněný vystoupil ze svého vozidla v reakci na jednání poškozeného, přičemž zaujal bojové postavení stejně jako on. V tomto ohledu tak v projednávané věci šlo o akceptaci výzvy k fyzické potyčce. Za takových okolností je závěr, že obviněný nemohl jednat v nutné obraně správný. Z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 6. 2001, sp. zn. 11 Tdo 1376/2005, vyplývá, že pokud obviněný vstřícně reagoval na výzvu poškozeného („aby s ním šel ven“), která směřovala k jejich vzájemnému fyzickému

konfliktu, a to tak, že obviněný odešel s poškozeným na místo, kde poté poškozeného fyzicky napadl, pak obviněný nejednal v nutné obraně ve smyslu § 13 TrZ (nyní § 29 tr. zákoníku), neboť neodvracel přímo hrozící útok na zájmy chráněné trestním zákonem. Tento závěr je možné přijmout i v projednávané trestní věci. Z tohoto důvodu je třeba konstatovat, že soudy nižších stupňů nepochybily, pokud jednání obviněného posoudily jako přečin ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku a nikoliv jako jednání v nutné obraně podle § 29 odst. 1 tr. zákoníku.

V.
Závěrečné zhodnocení Nejvyššího soudu

41. Nejvyšší soud tak uzavírá, že v trestní věci obviněného Libora V. nezjistil podmínky pro svůj kasační zásah, když dovolací argumentace obviněného z části neodpovídala jemu uplatněným dovolacím důvodům a z části byla zjevně neopodstatněná. Vzhledem k tomu, že na straně orgánů činných v trestním řízení nezjistil ani žádná pochybení, jež by byla s to přivodit závěr o porušení ústavně zaručeného práva obviněného na spravedlivý proces, Nejvyššímu soudu nezbylo, než dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. řádu odmítnout, přičemž tak rozhodl v souladu s § 265r odst. 1 písm. a) tr. řádu v neveřejném zasedání.

P o u č e n í : Proti rozhodnutí o dovolání není s výjimkou obnovy řízení opravný prostředek přípustný (§ 265n tr. řádu).

V Brně dne 18. 12. 2024

JUDr. Petr Škvain, Ph.D. v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Eva Veškrnová